خبرها

افزایش تولید نفت ایران

رویترز: تولید نفت ایران در ماه مه (اردیبهشت) با ۲۰۰ هزار بشکه در روز افزایش به ۳/۹ میلیون بشکه در روز رسید. تولید نفت ۱۱ کشور عضو اوپک در ماه مه (اردیبهشت) با ۱۰۰ هزار بشکه در روز افزایش به ۲۹/۹ میلیون بشکه در روز رسید. این افزایش ناشی از افزایش تولید ایران در ماه مذکور بوده است. تولید نفت ایران در ماه مه با ۲۰۰ هزار بشکه در روز افزایش مواجه شده و به ۳/۹ میلیون بشکه در روز رسید. نیجریه نیز در این ماه با ۵۰ هزار بشکه در روز افزایش تولید مواجه شد. تولید نفت این کشور به ۲/۳ میلیون بشکه در روز رسید. براساس این گزارش عربستان سعودی که بزرگترین صادرکننده نفت در جهان است طی دو ماه گذشته با کاهش شدید تولید نفت خود مواجه بوده است. تولید نفت این کشور در مدت مذکور به میزان ۳۲۰ هزار بشکه در روز کاهش یافته و از ۹/۴۲ میلیون بشکه در روز به ۹/۱ میلیون بشکه در روز رسیده است.

دلایل ژاپن برای تاخیر در توسعه آزادگان

ژاپن تایمز: وزیر اقتصاد و تجارت ژاپن با رد اظهارات یکی از مقامات ایران در مورد تلاش شرکت اینپکس برای کسب امتیاز از ایران گفت: وجود میادین مین عامل تاخیر در آغاز عملیات توسعه میدان آزادگان است. وزیر اقتصاد و تجارت ژاپن در واکنش به اظهارات مدیر عامل شرکت مهندسی و توسعه نفت ایران مبنی بر عدم تمدید مهلت شرکت ژاپنی اینپکس برای توسعه میدان آزادگان گفت: «تا کنون دولت ایران شرکت اینپکس را در جریان امکان لغو قرارداد منعقده پس از ماه سپتامبر قرار نداده است.» توشیرو نیکای از ذکر موضع دولت ژاپن در این خصوص خودداری کرد اما گفت: «من معتقدم علت عدم اجرای عملیات توسعه میدان آزادگان توسط شرکت اینپکس وجود میادین مین در این میدان است و این شرکت منتظر است تا براساس قرارداد منعقده میادین مین این میدان توسط دولت ایران پاکسازی شود.»

فتاح: تابستان خاموشی نداریم

فارس: وزیر نیرو گفت: افزایش ۱۲۰۰ مگاواتی مصرف برق نسبت به پیش بینی های انجام شده می رفت تا اعمال خاموشی اجباری را اجرا کند اما با اعمال روش های مدیریتی، این کمبود جبران شد. سید پرویز فتاح افزود: نیاز مصرف برق در تابستان امسال معادل ۲۷ هزار و ۸۰۰ مگاوات پیش بینی شده بود، در حالی که این میزان به ۲۹ هزار مگاوات رسیده و باید ۱۲۰۰ مگاوات خاموشی اجباری اعمال می شد که با اعمال روش های مدیریتی، این کمبود جبران شد.

پرداخت نقدی یارانه

فارس: وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: با اجرایی شدن طرح جدید بخشی از یارانه ها که در حال حاضر به صورت کالایی و یا ارزان قیمت به دست مردم می رسد به شکل نقدی پرداخت می شود. داوود دانش جعفری در پاسخ به این سئوال که آیا طرح پرداخت نقدی یارانه ها را پیگیری می کنید یا خیر، افزود: بخش هایی از طرح قبلی من مبنی بر پرداخت نقدی یارانه ها که در گذشته مطرح شده بود زمینه اجرای آن در حال شکل گیری است. وی ادامه داد: این امر در قالب طرح های ساماندهی یارانه های موجود استفاده خواهد شد. وزیر اقتصاد با بیان اینکه این بحث یک طرح واحد نیست، گفت: با اجرای این طرح بخشی از یارانه کالایی و ارزان قیمت که اکنون توسط دولت به دست مصرف کننده می رسد نقدی می شود.

۲۴ میلیارد دلار برای بخش خصوصی

فارس: رئیس کل بانک مرکزی آمار طرح های به تصویب رسیده بخش خصوصی را بالغ بر ۲۴ میلیارد دلار عنوان کرد. ابراهیم شیبانی در خصوص روند طولانی اعطای تسهیلات از حساب ذخیره ارزی و دیوان سالاری شدید حاکم بر این روند اظهار داشت: هم اکنون ۱۴ میلیارد دلار طرح تصویب شده برای پرداخت تسهیلات از حساب ذخیره ارزی در دست بانک ها است، ۱۲ میلیارد دلار نیز طرح متقاضی دریافت تسهیلات وجود دارد که در حال بررسی است و حدود ۸ میلیارد دلار طرح به تصویب رسیده است. وی تاکید کرد: برداشت از حساب ذخیره ارزی دارای ضوابطی است که به تصویب مجلس رسیده و آیین نامه های آن نیز از تصویب دولت گذشته است.

۹۵۰ میلیون دلار قرارداد ایران و سوریه

ایرنا: وزیر مسکن و شهرسازی گفت: ارزش قراردادها و سرمایه گذاری شرکت های ایرانی در سوریه هم اکنون بالغ بر ۹۵۰ میلیون دلار است و انتظار می رود این رقم در آینده از این میزان نیز فراتر رود. «محمد سعیدی کیا» به خبرنگاران اظهار داشت: شرکت های ایرانی در زمینه صنایع خودروسازی، بازسازی نیروگاه و کارخانه سیمان در سوریه فعالیت دارند. وی افزود: انتظار می رود شرکت های خودروسازی ایران خودرو و سایپا تا پایان سال جاری تولیدات خود را در سوریه عرضه کنند.

توافقنامه صادرات گاز قطر به امارات

ایرنا: با تصویب نهایی توافقنامه صدور گاز قطر به امارات عربی متحده از سوی «شیخ تمیم بن حمد آل ثانی» ولیعهد قطر، این قرارداد صورت قانونی یافت و به زودی به اجرا گذاشته خواهد شد. به گزارش رسانه های قطر، این قرارداد در سپتامبر ۲۰۰۴ میان دوحه و ابوظبی برای انتقال گاز قطر از طریق خط لوله به امارات امضا شده بود.

ذخایر نفت تعادل بازار را به هم می زند

رویترز: وزیر انرژی ونزوئلا با حمایت از کاهش تولید سازمان اوپک اعلام کرد: افزایش ذخایر استراتژیک نفت کشورهای مصرف کننده موجب بر هم خوردن تعادل بازار نفت شده است. رافائل رامیرز وزیر انرژی ونزوئلا اعلام کرد این کشور خواهان کاهش تولید اوپک است، زیرا تولید اوپک در شرایط کنونی بیش از نیاز بازار نفت است. وی افزود: عرضه نفت در بازارهای جهانی در شرایط فعلی بیش از تقاضای آن است و این امر موجب شده است کشورهای مصرف کننده مجال افزایش فراوان ذخایر استراتژیک نفت خود را پیدا کنند که این امر تاثیر ناگواری در آینده بر تعادل بازار نفت خواهد گذارد.

ورودی جدید به حوزه رسانه از سوی اقتصاددانان

آزادی انتخاب حق انسانی

تنی چند از اقتصاددانان مستقل و طرفدار اقتصاد آزاد و رقابتی تصمیم گرفته اند تا با راه اندازی سایتی اینترنتی ورودی جدید به عرصه مباحث اقتصادی را تجربه کنند. این اقدام که همکاری تعدادی از اهالی مطبوعات را نیز به همراه دارد با هدف نشر و بسط تئوریک و کاربردی مسائل اجتماعی در چارچوب اندیشه اقتصاد آزاد و رقابتی است. این سایت تحلیلی «رستاک» نام دارد. رستاک در فرهنگ لغات به معنی شاخه ای جوان و بالنده است که از بیخ درخت می روید. بانیان رستاک هم امیدوارند تا با مباحثی که مطرح می کنند به روئیدن شاخه ای نو و پربار در عرصه فرهنگ تفکر اقتصادی کشور کمک کنند. رستاک بنا دارد تا با نشر مقالات، یادداشت ها، گزارش ها و ترجمه هایی به شیوه ای علمی اما با زبانی قابل فهم برای عموم به طرح اندیشه های مبتنی بر اقتصاد علمی بپردازد. بنیانگذاران رستاک بر این باورند که تاکنون محفل و رسانه ای برای دفاع از اندیشه های آزادیخواهانه مبتنی بر اقتصاد آزاد و رقابتی به طور منسجم وجود نداشته است. بانیان «رستاک» اکنون می خواهند تا حد ممکن جای خالی رسانه ای برای ایجاد آشنایی با چنین تفکری را در عرصه روشنفکری پر کنند. بنابراین رویکرد «رستاک» سیاسی نبوده بلکه فرهنگ سازی و آموزش عمومی خواهد بود. «رستاک» یک سایت خبری، به معنی یک خبرگزاری، هم نخواهد بود و عمدتاً از منظری تحلیلی مناسبات روز و مبتلا به جامعه ایرانی و بعضاً بین المللی و اخبار را بررسی خواهد کرد. «رستاک» همچنین در نظر ندارد تنها به نقد دولت و حاکمان بپردازد بلکه نیت اصلی آن بیشتر بر گفت وگو و تبادل نظر با نخبگان، جامعه روشنفکری، دانشگاهیان و دانشجویان و اهل فکر و فرهنگ تاکید دارد. به همین دلیل به رغم اینکه رستاک به همت جمعی از اقتصاددانان مستقل و آزاداندیش بنیان نهاده شده است فقط در حوزه اقتصاد محدود نشده و به مرور زمان به سایر عرصه های علوم اجتماعی و فرهنگی نیز در چارچوب اندیشه مورد نظر خود وارد خواهد شد. رستاک به جمع و افراد خاصی محدود نخواهد بود و از تمام افرادی که به اندیشه اقتصاد آزاد و رقابتی اعتقاد و یا تمایل دارند دعوت به همکاری می کند. رستاک با انتخاب شعار «آزادی انتخاب، حق انسانی» مشی و نظر خود را در تمام عرصه ها آشکارا بیان نموده و بر انسانی بودن حق آزادی انتخاب تاکید دارد. رستاک تفکرات و تصمیماتی را که باعث خدشه دار شدن اصل «آزادی انتخاب» می شود به چالش خواهد کشید. هم اکنون مطالبی به قلم دکتر محمد طبیبیان، دکتر موسی غنی نژاد و دکتر مسعود نیلی که از بنیانگذاران رستاک هستند و تعدادی از همفکرانشان بر روی این سایت قرار گرفته است. رستاک برای آغاز فعالیت خود بیانیه ای بر روی سایت خود به آدرس (www.rastak.com) قرار داده و اهداف کارش را تشریح کرده است. خلاصه ای از این بیانیه به شرح زیر است: جامعه امروز ایران با چالش های متعددی مواجه است که بخشی از آن به حوزه های اجرایی، بخشی به حوزه های سیاستگزاری و بخشی به حوزه های نظری مربوط می شود. سایت تحلیلی «رستاک» با انگیزه باز کردن زمینه گفت وگوی عمیق درباره چالش های کشور در حوزه های سیاستگزاری و نظری راه اندازی شده است. مطالب این سایت به گونه ای تنظیم خواهد شد تا همه تحصیلکردگان و علاقمندان عمومی به مسائل جامعه ایران، بتوانند از آن استفاده کنند. این رسانه، مسائل و مشکلات کشور را عمدتاً از منظر تئوریک مورد بررسی قرار خواهد داد. اصول و معیارهای حاکم بر فعالیت سایت رستاک را موارد زیر تشکیل می دهد:

۱ - مسائل و مشکلاتی که جامعه ما با آنها مواجه بوده و از اهمیت در خور برخوردارند در سایت رستاک به بحث گذاشته خواهند شد.

۲ - از آنجا که موسسان اصلی سایت را گروهی از اقتصاددانان و روزنامه نگاران اقتصادی تشکیل می دهند، رویکرد آن به مسائل، بیشتر از زاویه اقتصاد خواهد بود. اما این امر مانع از طرح تحلیل های صاحب نظران و اندیشمندان سایر رشته های دانش نیست.

۳ ـ موسسان سایت، به مبانی و اصول اقتصاد رقابتی اعتقاد دارند و در تحلیل مسائل گوناگون، به این اصول و مبانی توجه کامل خواهند داشت. اما بر اساس همین مبانی و با توجه به شعار محوری سایت که «آزادی انتخاب، حق انسانی است»، منتقدان رویکرد این رسانه نیز فضا و فرصت طرح نظرهای خود را خواهند داشت.

۴ - پایبندی به اخلاق حرفه ای اصل خدشه ناپذیر سایت «رستاک» است. به همین دلیل توهین به افراد و مخاطب قرار دادن شخصیت آنان در این مجموعه جایی ندارد. تصمیم ها و سیاست ها زیر لبه تیغ انتقاد قرار می گیرند، اما ساحت افراد از تعرض مصون است.

همه اهل قلم، فکر و نظر که خود را پایبند به شعار: «آزادی انتخاب حق انسانی است» می دانند، از نظر پایه گذاران سایت، عضوی از خانواده رستاک تلقی می شوند. لذا یکی از رسالت های رستاک، یافتن اعضای این خانواده و انعکاس مطالب آنان در چارچوب معیارهای چهارگانه ذکر شده است. همانطور که از نام انتخاب شده برای این رسانه پیداست، ما به آینده رو به رشد و بالنده ایران می اندیشیم و نام زیبای «رستاک» را به این دلیل برگزیده ایم که جوانه زدن و سر بر آوردن نهالی نو از ریشه کهن، تداعی کننده پویایی حیات و تکاپوی مستمر در مسیر بهروزی و خوشبختی مردم این سرزمین است. در ادامه برخی از مهمترین مسائل، مشکلات و پرسش های پیش روی جامعه ایران در وضعیت امروز را که از نظر این رسانه در آینده می توانند موضوع مباحث تحلیلی باشند ارائه می کنیم. فهرست ارائه شده تنها چراغ راهنما است و به طور طبیعی جامع و مانع نیست.

■ ایران و جهان

جامعه ایران ده ها سال است به زندگی با چالش های بزرگ خو گرفته است. در عرصه بین المللی هر چند وقت، مسئله ای سر باز کرده و بر ذهن و زندگی مردم استیلا یافته است. بخشی از جامعه، همواره در آرزوی آرامش و دوری از تنش ها بوده و بخشی دیگر زندگی بدون تنش را برنمی تابیده و به عرصه بین المللی به عنوان میدان کارزار می نگریسته است. به هر حال، آنچه امروز به شکل بارز نمود دارد این است که چالش های بین المللی، در مشخصات شناسنامه ای جامعه ایرانی ثبت شده است. این پرسش که «**جهان امروز با ویژگی هایی که دارد و ایران با همه مشخصات حاکم بر آن، چگونه قرار است یکدیگر را تحمل کنند**» هرگز پاسخ دقیق و روشنی نیافته است.

■ دولت و اقتصاد

دولت های ایران به خرج کردن فزاینده و ایجاد تعهدات فراتر از امکانات، با هدف جلب نظر شهروندان عادت کرده اند و این پدیده در ذات اقتصاد سیاسی ایران جای گرفته و از آن جدایی ناپذیر است. کسری بودجه مزمن و نرخ رشد شتابان نقدینگی دو پیامد نامطلوب ناشی از اشتهای سیری ناپذیر دولت ها در خرج کردن است. تورم دو رقمی ۳۰ سال است که گریبان اقتصاد ایران را رها نمی کند. این در حالی است که امروز تعداد کشورهای دارای تورم دو رقمی از تعداد انگشتان یک دست فراتر نمی رود. «**آینده رفتار دولت ها در میل زیاد به خرج کردن و پیامدهای تورمی آن چه خواهد بود؟**»

■ وظایف اصلی دولت

بخش دولتی در حوزه منابع و مصارف چند سالی است با «معمای فراوانی» دست به گریبان است. خزانه ارزی مملو از درآمدهای ناشی از رونق بازار جهانی نفت است و در مقابل بخش مصارف ریالی با کسری و مشکل بی ثباتی در ارائه خدمات مواجه است. تبدیل ارز به ریال در مقیاس های بزرگ و فراهم آوردن منابع برای گسترش فعالیت های دولت به شکل گیری بیماری هلندی در اقتصاد می انجامد که افزایش تورم همراه با گسترش بیکاری را نتیجه می دهد (کاری که دولت جدید متهورانه و با نیت ارائه خدمت به مردم به ویژه در مناطق محروم داوطلب انجام آن شده است). سئوال این است که چگونه می توان چارچوبی مطمئن و باثبات برای ارائه خدمات دولتی ارائه کرد؟ بخش هایی مانند آموزش و پرورش و بهداشت و درمان چشم اندازی روشن از آینده حتی کوتاه مدت خود ندارند. مشکلات مالی سایه خود را بر سر این بخش ها انداخته و موسسات بیمه ای را که قرار بوده تعدیل کننده هزینه ها باشند نیز با خود همراه کرده است. به راستی: «**آینده خدمات دولتی و کمیت و کیفیت ارائه آن چگونه است؟**»

■ بخش خصوصی

بخش خصوصی ایران هوشمندانه دریافته که زندگی در حاشیه و قناعت به برشی کوچک از کیک اقتصاد و پاس داشتن خواسته های دولت در مالکیت و حاکمیت بر عرصه های گسترده از اقتصاد و دوری جستن مطلق از ورود به عرصه سیاست، امن ترین شیوه تداوم زندگی است. بخش خصوصی سنتی تجاری اثبات کرده که از درجه سازگاری بالاتری با روند یاد شده برخوردار است و در شرایط متفاوت دارای قدرت انعطاف بیشتری بوده و قاعده های بازی یک طرفه را بهتر رعایت می کند. بخش خصوصی صنعتی مدرن نیز درک کرده که قرار نیست بیش از اندازه معینی نیرومند شود و این اندازه، در بالاترین حد خود، تنها ظهور و حضور در قالب چند تشکل صنعتی است. از طرف دیگر، برآوردها و پیش بینی های موجود از آینده اقتصاد ایران، همگی در این نکته مشترکند که رفاه و بالندگی آینده کشور در گرو ایفای نقش محوری بخش خصوصی در سرمایه گذاری های صنعتی، کشاورزی و حوزه هایی گسترده از بخش خدمات است. پرسش این است: «**آیا نگرش های موجود به سازماندهی اقتصادی و نقش بخش خصوصی و جایگاه آن، فراهم آورنده امکان ایفای نقش یاد شده خواهد بود؟**»

> **نکته**
>
> رستاک با انتخاب شعار «آزادی انتخاب، حق انسانی» مشی و نظر خود را در تمام عرصه ها آشکارا بیان نموده و بر انسانی بودن حق آزادی انتخاب تاکید دارد. رستاک تفکرات و تصمیماتی را که باعث خدشه دار شدن اصل «آزادی انتخاب» می شود به چالش خواهد کشید.

■ خصوصی سازی

دولت مالکیت بخش هایی بزرگ از اقتصاد ایران را در اختیار دارد. بنگاه های اصلی و مهم در بخش های حمل ونقل، مخابرات، انرژی، صنایع، بانکداری و . . . در مالکیت دولت اند. امروز بیش از چهارده سال از زمانی که مستندات تصمیم گیری کشور در سطح قوانین و مصوبات دولت، عزم خصوصی سازی را نشان می داد سپری شده است. در آغاز این راه نگرانی هایی اظهار می شد که خصوصی سازی پیامدهای منفی خواهد داشت و ممکن است انحصار دولتی را به انحصار خصوصی تبدیل کند. در آن زمان بسیاری از کشورهای اروپای شرقی هنوز در اختیار نظام های کمونیستی بودند و سیطره دولت های آنان بر اقتصاد، همیشگی به نظر می رسید. با گذشت چهارده سال، کشورهای سوسیالیستی، تحولات سیاسی عمیقی را تجربه کرده و در عرصه اقتصاد نیز بنگاه های بزرگ دولتی را خصوصی کرده اند. اما در ایران همچنان بحث بر سر پیامدهای محتمل خصوصی سازی ادامه دارد. «**بخش بنگاه داری اقتصاد در آینده چه وضعیتی خواهد داشت؟**»

■ یارانه ها

یکی از ویژگی های دولت های رانتیر، وابسته کردن هر چه بیشتر مردم به خود در نتیجه بهره گیری هر چه بیشتر از منابع رانت است. وابسته شدن معیشت و رفاه مردم به دولت، یکی از مطمئن ترین شیوه های آزمایش شده سیاسی ـ اقتصادی است که مانع از شکل گیری نهادهای مستقل از حکومت شده و نگرانی دولت ها را از پاسخگویی رفع می کند. در همین راستا در کشور ما، یارانه های گسترده سال هاست پرداخت می شود و از این طریق حجم عظیمی از منابع هدر می رود، بی آنکه تاثیری قابل قبول بر کاهش فقر داشته باشد. تنها هزینه سالانه واردات بنزین، نزدیک به دو برابر هزینه ارزی سالانه کشور در تامین نیازهای سالانه جنگی در فاصله سال های ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۷ است. ناکارایی نظام موجود یارانه و حتی غیرعادلانه بودن آن در بسیاری موارد، امروز بر همه عیان و آشکار شده است. «**مهمترین موانع اصلاحات مالی و هدفمند کردن یارانه ها چیست؟**»

■ نظام بانکداری

نظام بانکداری ایران فراز و فرودهای بسیاری را تجربه کرده است. ملی کردن بانک ها و قانون عملیات بانکی بدون ربا که مجموعه سیستم بانکی را به عنوان جزیی از بخش دولتی تلقی کرده و عملکرد آن را تنها در چارچوب مصوبه های هیات وزیران مجاز می داند، از ویژگی های بارز نظام بانکی موجود کشور است. بر اساس همین چارچوب است که منابع نظام بانکی، بخشی از خزانه دولت تلقی می شود و تسهیلات تکلیفی در چارچوب احکام بودجه های سالانه حکم قانونی پیدا می کند. از شروع اجرای قانون برنامه سوم، اعطای تسهیلات تکلیفی از سوی بانک ها روندی کاهنده پیدا کرد و از طرف دیگر تاسیس بانک های خصوصی مطابق قانون ممکن شد و چند بانک خصوصی شروع به کار کردند. در طول فاصله کوتاهی که از تاسیس این بانک ها می گذرد، عملکرد آنها بیانگر تحقق رشد کمی و کیفی قابل توجه است. اما به نظر می رسد دوران بازگشت تسهیلات تکلیفی و اعطای تسهیلات بر اساس تصمیمات دولت و تعیین نرخ های سود تسهیلات و سپرده ها مستقل از واقعیات اقتصادی مجدداً فرا رسیده و از سوی دیگر وجود نهادهای پولی مستقل خصوصی همراه با قدرت مالی فزاینده آنان مشکل آفرین ارزیابی شده است. «**آینده بانکداری در کشور ما چیست؟**»

■ بازار سهام و سرمایه

بورس اوراق بهادار تهران به مثابه جزئی جدایی ناپذیر از بازار سرمایه، پس از پایان جنگ، فعالیت دوباره را از سر گرفت. معاملات سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دهه گذشته، رشد قابل قبولی داشته و تعداد سهامداران این بازار به حدود ۲/۵ میلیون رسیده است. عملکرد بازار بورس نشان دهنده آن است که این بازار، ضمن آنکه موفق شده است تا پس انداز حدود ۲/۵ میلیون خانوار کشور را در مسیر توسعه سرمایه گذاری و بهبود امور اقتصادی به کار اندازد، ثروت و رفاه جمعیتی معادل ۱۲ میلیون نفر از آحاد مردم ما را نیز به میزان قابل توجهی افزایش داده است. استقبال گسترده مردم از توسعه بازار سرمایه به اشکال گوناگون مانند پذیره نویسی بانک های خصوصی و حتی پیش خرید سیم کارت تلفن همراه، نشان دهنده آن است که بازار سرمایه ایران از توانایی بالقوه بالایی برای رشد برخوردار است. از طرف دیگر اما افت مستمر شاخص بورس سهام در ماه های اخیر بخش بزرگی از ثروت ۲/۵ میلیون سهامدار را از بین برده است. «**بازار سرمایه چگونه می تواند به نهادی نیرومند برای جذب پس انداز مردم تبدیل شود؟**»

■ سرمایه گذاری خارجی

ارتباط اقتصاد ایران با اقتصاد جهانی عمدتاً محدود به دو حوزه صادرات نفت و واردات متناظر با درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت است. متغیرهایی مهم مانند سرمایه گذاری خارجی، صادرات صنعتی و صادرات خدمات در مناسبات اقتصادی بین المللی ایران جایگاه ضعیفی دارند. از طرف دیگر الگوی موفق توسعه در دنیای امروز در چارچوبی خود را نمایان کرده که در آن سرمایه گذاری خارجی و صادرات صنعتی در ارتباط دقیق و موثر با هم رشد می کنند. پرسش اساسی این است: «**موانع اصلی پیوند با صنعت جهان و جذب سرمایه گذاری خارجی کدامند؟**»

■ احزاب

در عرصه سیاست، نظام سیاسی رسمی ایران حزب را پدیده ای مذموم می داند و علاقمند به ارتباط با توده سازمان نایافته مردم است. به همین دلیل است که شاید احزاب فعال در جامعه ایران فاقد ساختار و کارکردهای نیرومند مشابه همتاهای خود در کشورهای دیگر هستند. اکثریت قریب به اتفاق احزاب در ایران برنامه مشخصی به مردم ارائه نمی کنند و به همین دلیل نیز نفوذ آنها در جامعه عمق زیادی ندارد. موسسان احزاب را عمدتاً حلقه های دوستانی تشکیل می دهند که در گذشته پیرامون رویدادهایی خاص، انجام فعالیت و یا فعالیت هایی مشترک را تجربه کرده اند. بر همین اساس، سایه رفاقت های گذشته بر احزاب، سنگین تر از افکار و برنامه ها است. احزاب ایرانی برای تداوم حیات خود با دو چالش بزرگ مواجهند. از یک طرف آنها درک کرده اند که در قطعات معمای کنش ها و واکنش های سیاسی، جایگاه رسمی تعریف شده ای ندارند و به همین دلیل ورود آنها به صحنه بازی، خود یک پروژه با مشکلات زیاد است. از طرف دیگر احزاب جامعه ایران امروز از منافع گروه خاصی حمایت و طرفداری نمی کنند تا از طریق همان گروه تامین مالی شوند و به همین دلیل با تنگنای بنیادین تامین منابع مالی روبه رو هستند. گسترش و عمق بخشیدن به نفوذ حزب، مستلزم این است که فعالیت در آن از سوی اعضا و رهبران، نه در حد اوقات فراغت بلکه به عنوان فعالیتی حرفه ای تلقی شود. در کشورهایی که احزاب حضوری موثر در عرصه سیاسی دارند، حزب اصلی رقیب، پس از شکست، دولت سایه تشکیل می دهد و بدنه کارشناسی و پژوهشی آن با بهره گیری از منابع مالی که توسط طرفداران تامین شده به دولت سایه کمک می کند. احزاب اگر حجم فعالیت های خود را با میزان اوقات فراغت اعضا مطابقت دهند و در تامین منابع مالی مطمئن ناتوان باشند، میزان تاثیرگذاری اندکی در حد همان اوقات فراغت خواهند داشت. در این عرصه پرسش مهمی وجود دارد «**آیا همان طور که حزب در حاشیه زندگی فعالان سیاسی است، تحزب نیز همچنان در حاشیه عرصه سیاسی کشور باقی خواهد ماند؟**»

■ روشنفکری

عرصه روشنفکری نیز در ایران همانند تحزب، پدیده ای متمایز از مشابه های خارجی است. روشنفکران در کشور ما، نوعاً کمتر از میان دانش آموختگان حوزه های سیاست و اقتصاد بوده اند. علاقه مندی به مسائل اجتماعی و سیاسی، داشتن قلمی آهنگین و شیوا و یا بیانی رسا و محکم و از طرف دیگر برخورداری از جرأت و شهامت در بیان نظرات، شرط های اصلی ورود به حلقه روشنفکری در ایران تلقی شده است. روشنفکران خود را ذیصلاح می دانسته اند تا درباره بیشتر موضوعات ملی و بین المللی اظهار نظر کرده و از این طریق، برای مریدان خود، سره را از ناسره تفکیک کنند. واقعیت این است که با بزرگتر شدن جامعه ها و پیچیده تر شدن مسائل آنها و وجود برخی پویایی ها در عرصه عمل و نظر که گاه پیامدهای اجتناب ناپذیری را تحمیل می کنند، میدان عمل محدودی برای آرمانگرایی های روشنفکری باقی می ماند و رویکرد تخصصی به موضوع ها را الزامی می کند. آیا جریان روشنفکری در جهان پیچیده امروز می تواند عرصه مشخصی برای خود تعریف کند تا از عرصه رسمی تعریف شده علمی متمایز شود؟ به عبارت دیگر «**آیا روشنفکران می توانند انسان هایی غیر از دانشمندان علوم اجتماعی باشند که صرفاً دارای حساسیت بیشتری به مسائل اجتماعی ـ سیاسی هستند؟**»

■ مسائل اجتماعی

غلبه جمعیت جوان در هرم سنی جمعیت کل کشور و رشد قابل توجه نرخ مشارکت زنان در جامعه ایران نمودی آشکار دارد. در سال های گذشته برای گسترش نظام آموزش عالی و پوشش نسبتاً کامل دوره های آموزش و پرورش عمومی در مقاطع مختلف تحصیلی گام های بلندی برداشته شده است. اما رشد ناکافی اقتصاد به همراه نابسامانی های فرهنگی، جامعه ایران را در مقیاسی گسترده با پدیده های شومی مثل اعتیاد، فحشا، جرم و جنایت و بزهکاری در حد نگران کننده مواجه ساخته است. کشوری که دارای جمعیتی جوان بوده و در همسایگی یکی از بزرگترین تولیدکنندگان مواد مخدر جهان قرار گرفته است، چاره ای جز این ندارد که همه شرایط اقتصادی- اجتماعی لازم را برای بالنده شدن اوضاع و جلوگیری از دامنگیر شدن بلای اعتیاد به کار گیرد. روزگاری اینگونه تصور می شد که برخورد قهرآمیز در همه سطوح خرد و کلان راه حل نهایی است. شیوه های برخورد با معضل اعتیاد در دامنه ای از اینکه این پدیده جرم است و معتاد باید به جوخه اعدام سپرده شود تا بیمار دانستن معتاد و دعوت از جامعه به پذیرش اعتیاد به عنوان یک مشکل اجتماعی، در نوسان بوده است. آمارها و برآوردها درباره تعداد معتادان از سوی نهادهای رسمی، دهشتناک است. «**آیا وضعیت موجود و پیامدهای آن، نتیجه انتخاب کارآمدترین راه حل ها است؟ یا اینکه برای حل مشکل اعتیاد که یکی از بزرگترین معضلات کشور است، راه های دیگری نیز وجود دارد؟**» مشکل فحشا برای جامعه ما که بیش از ربع قرن است تحولی بزرگ با محوریت ارزش های دینی را تجربه کرده و در آن فرآیند آموزش و پرورش از سطح ابتدایی با دقت های همراه با وسواس در گزینش معلمان و برنامه های آموزشی و تربیتی طراحی و اجرا شده و تا دانشگاه و سطوح عالی ادامه پیدا کرده، سئوالی جدی و بزرگ است. این تنگنا در شرایطی ظهور و بروز دارد که بخش رسمی فرهنگ کشور همواره پیام های سالم و عاری از انحراف را ساخته و ارائه کرده است. **سئوال در مورد پدیده فحشا در ایران از سطح نازل وجود آمارهای صحیح در مورد ابعاد آن تا علت یابی بروز پدیده را دربرمی گیرد.**

■ مسائل فرهنگی

عرصه فرهنگ در کشور ما، عرصه ای با پیچیدگی های فراوان است. این پیچیدگی در برگیرنده محتوا، سازماندهی و ابعاد مالی است. در حوزه محتوا، رشد سریع تکنولوژی، انتقال پیام فرهنگی از اقصی نقاط جهان را در واحد زمان و هزینه به شدت کاهش داده است. فاصله عمیق تکنولوژیک با جهان پیشرفته و عدم رشد مناسب محتوای فرهنگ داخلی، در کنار جوانی جمعیت، هویت را به یکی از چالش های مهم فرهنگی نسل جوان امروز تبدیل کرده است. عرصه های سازماندهی و مالی به شدت درهم تنیده اند. نهادهای متعدد فرهنگی در کشور فعالند که وجه غالب آنها، در عین کثرت از نظر تعداد، به لحاظ مالی تغذیه شونده از بودجه دولتند. شاید بتوان این ادعا را با قوت مطرح کرد که حوزه فرهنگ در کشور ما، هیچ گاه تا این اندازه دولتی نبوده است. برای پیدا کردن چگونگی اقتدار دولت بر حوزه فرهنگ، کافی است ابعاد مالی آن ردیابی شود. دامنه ای وسیع از نهادهای فرهنگی دینی تا سینما و موسیقی و تئاتر و . . . تغذیه شونده از بودجه دولتند. افزایش درآمدهای حاصل از صادرات نفت در نتیجه رونق بازار جهانی نفت، وابستگی حوزه های فرهنگ و هنر به بودجه دولت را تعمیق بخشیده و این وابستگی با سرعت در حال افزایش است. سئوال مهم در عرصه فرهنگ آن است که «**آیا آزادی انتخاب که خداوند به صورت نعمتی ذی قیمت به بشر ارزانی داشته، در صورت تداوم نقش فعال دولت و نقش انفعالی مردم به واسطه تفوق مالی دولت، امکان تحقق خواهد یافت؟**» مجموعه محورها، تحلیل های کوتاه و پرسش های مطرح شده در سطور فوق، به این منظور در بینانه آغاز فعالیت سایت رستاک گنجانیده شد که حساسیت ها، دغدغه های ذهنی و چگونگی رویکرد پایه گذاران این سایت تحلیلی را به مخاطبین معرفی کند. مجموعه مطالب مطرح شده، هر چند چارچوبی بسته تلقی نمی شود و مسلماً شمار بیشتری از موضوعات که از اهمیت درخور نیز برخوردارند، قابل اضافه کردن به آن خواهند بود، اما شاید برای معرفی چگونگی رویکرد به مسائل کفایت کند. خوشبختانه قابلیت های موجود در نظام اینترنتی، امکان برقراری ارتباط سریع و موثر دوطرفه را با مخاطب فراهم ساخته است. لذا از همین آغاز کار، به استقبال دریافت واکنش مخاطبین می آییم و پذیرای انعکاس آن هستیم.

تا فردایی بهتر همراهتان خواهیم بود.

یادداشت

کاهش تیراژ تولید ال-۹۰

ایسنا: براساس آخرین اطلاعات دریافتی، تیراژ تولید ال-۹۰ در ایران از ۳۰۰ هزار به ۲۵۰ هزار دستگاه کاهش یافته است. در جلسه امضای قراردادهای الحاقی ال-۹۰ یک پرسش مهم بدون جواب ماند و آن هم تیراژ نهایی ال-۹۰ بود. در این باره و در پی سئوالات متعدد خبرنگاران از وزیر صنایع در خصوص میزان تولید این خودرو در سال ۸۵ و حداکثر تیراژ آن، وی بدون پاسخ مشخصی گفت: آقایان پارسا و مفیدی اینجا هستند، از آنها بپرسید. در ادامه مهدی مفیدی رئیس سازمان گسترش هم در پاسخ به این سئوال گفت: بعداً می گوییم. پارسا - رئیس هیات مدیره رنو پارس - نیز گفت: مصاحبه نمی کنم. آندریاس گابریل - مدیر عامل رنو پارس - هم سه بار در مواجهه با درخواست مصاحبه در این زمینه، آن را به زمان دیگری موکول کرد. در این میان، محسن شاطرزاده - معاون وزیر صنایع - بالاخره یک پاسخ داد: باید بررسی کنند تا براساس نیاز بازار تولید کنند. نوروزی و قلعه بانی ـ قائم مقام ایران خودرو و مدیرعامل سایپا- هم بدون ذکر تیراژ نهایی، فقط به این نکته بسنده کردند که امسال ۳۰ هزار لوگان در مجموع تولید می شود.

برداشت ۱۶ میلیارد دلاری

مهر: صندوق بین المللی پول پیش بینی کرد: برداشت دولت ایران از حساب ذخیره ارزی در سال ۱۳۸۵ به ۱۶/۱ میلیارد دلار افزایش خواهد یافت. صندوق بین المللی پول در این گزارش پیش بینی کرد: برداشت دولت ایران از حساب ذخیره ارزی در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۴ بیش از ۲/۵ میلیارد دلار افزایش خواهد یافت. براساس این گزارش ایران طی سال های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۳ مجموعاً ۱۶ میلیارد و ۴۰۴ میلیون دلار از حساب ذخیره ارزی برداشت کرد که این رقم در سال ۱۳۸۴ به ۱۳ میلیارد و ۶۳۰ میلیون دلار رسید و انتظار می رود در سال جاری به ۱۶ میلیارد و ۱۶۵ میلیون دلار افزایش پیدا کند. بر پایه همین گزارش، پیش بینی می شود در سال ۱۳۸۵ حدود ۲۴ میلیارد و ۵۷۰ میلیون دلار از محل مازاد درآمدهای نفتی به حساب ذخیره ارزی واریز شود که با توجه به برداشت ۱۶/۱ میلیارد دلاری دولت، حدوداً ۸/۴ میلیارد دلار آن باقی خواهد ماند که بخشی از آن به بخش خصوصی واگذار خواهد شد.